

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ
КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ТА ТУРИСТИЧНОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Фінансово-економічна безпека
(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь _____ бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 07 Управління та адміністрування
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 073 Менеджмент
(код і назва спеціальності)

освітня програма «Менеджмент: бізнес-адміністрування»

тип дисципліни _____ обов'язкова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

Метіль Т.К.
(підпис, ініціали, прізвище)

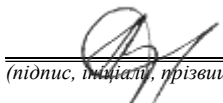
РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою управління підприємницькою та туристичною діяльністю
протокол № 1 від 01.09.2022

Завідувач кафедри
Метіль Т.К.
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова ради з якості вищої освіти
факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності

Драгієва Л.В.
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми:

д. е. н., професор кафедри управління підприємницькою та туристичною діяльністю Меркулов М.М.

Рецензенти програми:

д. е. н., проф. кафедри міжнародного менеджменту на інновацій Національного університету «Одеська політехніка» Захарченко В.І.

к.е.н., доц., гарант ОПП «Менеджмент: бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 Менеджмент Метіль Т.К.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	<i>Лекції:</i>	
	22	6
Модуль: 1	<i>Практичні заняття:</i>	
Загальна кількість годин: 120	-	-
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 4	<i>Лабораторні заняття:</i>	
	-	-
Семестр: 2	<i>Семінарські заняття:</i>	
	24	6
Тижневе навантаження (год.):	<i>Консультації:</i>	
- аудиторне: 3	2	-
- самостійна робота: 5	<i>Індивідуальні заняття:</i>	
Форма підсумкового контролю: екзамен	-	-
Мова навчання: українська	<i>Самостійна робота:</i>	
	72	108

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: діяльність особистості, суспільства і держави по захисту їх інтересів від внутрішніх і зовнішніх загроз як в економічній сфері в цілому, так і в окремих галузях господарства, її складових; концептуальні основи; загальні закономірності; принципи і основні напрями забезпечення економічної безпеки.

Мета: засвоєння знань із забезпечення захисту інформаційного поля, комерційної таємниці та організація ефективної безпеки персоналу підприємства, його капіталу та майна, а також комерційних інтересів, вивчити рівень економічної безпеки, дослідити фактори впливу на нього, а також розробити та обґрунтувати механізм його забезпечення.

Завдання: вивчення новітніх методів і засобів якісно нових аналітичних обґрунтувань; навчитись приймати рішення різного рівня, інформаційну підтримку яких забезпечує система економічної розвідки, виявляти основні небезпеки та загрози, кількісні та якісні показники оцінки рівня економічної безпеки, основні напрями забезпечення безпеки; а також набуття спеціалістами практичних навичок створювати надійну програму захисту технологій, розробок, ноу-хау, стратегічно важливої інформації тощо.

Місце навчальної дисципліни Фінансово-економічна безпека в структурно-логічній схемі

Передумовою для вивчення дисципліни є опанування наступних навчальних дисциплін: «Мікроекономіка та макроекономіка», «Міжнародна економіка», «Економіка підприємства».

Міждисциплінарні зв'язки «Менеджмент регіонального розвитку», «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: організація та управління» тощо

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми: «Менеджмент: бізнес-адміністрування» зі спеціальності 073 Менеджмент

Інформація про компетентності та відповідні їм програмні результати навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК03.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.	ПРН 4.	Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
ЗК04.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	ПРН 16.	Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.
ЗК10.	Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.	ПРН 3.	Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
ЗК11.	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації	ПРН 4.	Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
		ПРН 16.	Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)			
СК02.	Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.	ПРН 6.	Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.
		ПРН 8.	Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації
СК03.	Здатність визначати перспективи розвитку організації	ПРН 3.	Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
		ПРН 5.	Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.
СК05.	Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.	ПРН 8.	Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації
СК07.	Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту	ПРН 12.	Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

СК12.	Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення	ПРН 6.	Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.
СК16.	Здатність виконувати практичні завдання у сфері управління бізнес-організаціями на регіональному та міжнародному рівнях	ПРН 18.	Виконувати практичні завдання у сфері управління бізнес-організаціями на регіональному та міжнародному рівнях
СК17.	Здатність ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей бізнесу, недостовірності звітності, недотримання законодавства, збереження й використання його ресурсів.	ПРН 19.	Вміти визначати ризики недосягнення управлінських цілей бізнесу, недостовірності звітності, недотримання законодавства, збереження й використання його ресурсів.

Матриця відповідності компетентностей результатам навчання за дисципліною НРК

Шифр компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність та відповідальність
ЗК03.		ПРН 4.		ПРН 4.
ЗК04.		ПРН 16.		
ЗК10.	ПРН 3.		ПРН 3.	
ЗК11.				ПРН 4.
СК2.		ПРН 16.		ПРН 16.
СК3.	ПРН 3.	ПРН 5.	ПРН 3	
СК5.		ПРН 8.		
СК07.		ПРН 12.		ПРН 12.
СК12.		ПРН 6.		ПРН 6.
СК16.				ПРН 18.
СК17		ПРН 19		

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Фінансово-економічна безпека: сутність, чинники, критерії.

Генезис фінансово-економічної безпеки. Зміст фінансово-економічної безпеки. Характерні особливості фінансово-економічної безпеки. Об'єкт, предмет навчальної дисципліни.

Основні принципи та критерії забезпечення фінансово-економічної безпеки. Види фінансово-економічної безпеки. Суб'єкти фінансово-економічної безпеки.

Тема 2. Теоретичні основи фінансово-економічної безпеки держави.

Предмет державної діяльності в галузі фінансово-економічної безпеки. Елементи фінансово-економічної безпеки держави. Основні складові фінансово-економічної безпеки держави. Фінансова безпека. Інноваційно-технологічна безпека. Енергетична безпека. Продовольча безпека. Зовнішньоекономічна безпека.

Загрози фінансово-економічній безпеці держави. Теоретична сутність загроз. Корупція як одна з головних загроз фінансово-економічній безпеці. Внутрішні та зовнішні загрози фінансово-економічній безпеці. Індикатори фінансово-економічної безпеки.

Тема 3. Практичне забезпечення фінансово-економічної безпеки держави.

Кількісна оцінка фінансово-економічної безпеки держави. Методи визначення інтегральної оцінки рівня фінансово-економічної безпеки держави. Моделювання залежностей між показниками-індикаторами фінансово-економічної безпеки України.

Національні економічні інтереси та фінансово-економічна безпека. Сутність національних економічних інтересів. Структура та класифікація національних фінансово-економічних інтересів. Реалізація національних економічних інтересів та фінансово-економічна безпека.

Сутність та оцінка рівня фінансової безпеки держави. Сутність фінансової безпеки держави. Індикатори кількісної оцінки рівня фінансової безпеки.

Проблеми бюджетної, податкової та боргової безпеки. Бюджетна безпека. Податкова безпека. Вплив державних боргів на фінансову безпеку.

Грошово-кредитна політика та економічна безпека. Сутність грошово-кредитної політики. Етапи реалізації грошово-кредитної політики. Грошово-кредитна безпека.

Валютна безпека. Вплив валютних проблем на фінансову безпеку країни. Поняття валютної безпеки. Індикатори вимірювання рівня фінансово-економічної безпеки України.

Тема 4. Міжнародна фінансово-економічна безпека та фінансово-економічна безпека держави. Транскордонне співробітництво.

Особливості та роль глобалізаційних процесів у фінансово-економічній сфері держави.

Аналіз сучасного стану процесів інтеграції та глобалізації в Україні.

Пріоритети Європейської інтеграції та стратегічні цілі інтеграції України до ЄС.

Транскордонне співробітництво як форма інтеграції до регіонального економічного простору.

Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2021-2027 р.

Тема 5. Концепція (основи політики) національної безпеки України.

Стратегія фінансово-економічної безпеки. Національні фінансово-економічні інтереси України та їх значення при створенні системи фінансово-економічної безпеки держави.

Інституційні засади забезпечення фінансово-економічної безпеки. Сутність інституту та інституціонального середовища. Інституційні пріоритети забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Система забезпечення фінансово-економічної безпеки країни. Сутність та функції системи забезпечення фінансово-економічної безпеки. Основні підсистеми забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Тема 6. Поняття фінансово-економічної безпеки підприємництва.

Сутність фінансово-економічної безпеки підприємства.

Система економічної безпеки підприємства та її методологічні засади. Політика і стратегія фінансово-економічної безпеки підприємства. Об'єкт та суб'єкти фінансово-економічної безпеки підприємства.

Фінансово-економічна безпека підприємництва в системі національної безпеки. Фінансово-економічна безпека підприємництва та її вплив на соціально-економічний розвиток держави. Завдання фінансово-економічної безпеки підприємництва у системі складових національної фінансово-економічної безпеки. Принципи системи фінансово-

економічної безпеки підприємництва у контексті зміцнення безпеки економіки. Критерії та індикатори рівня фінансово-економічної безпеки підприємництва.

Стратегія та механізми забезпечення економічної безпеки підприємництва. Моніторинг економічної безпеки підприємництва. Напрями посилення конкурентоспроможності як цільової функції економічної безпеки підприємництва.

Податкова політика держави як чинник впливу на фінансово-економічну безпеку підприємництва. Система органів управління оподаткуванням у контексті формування фінансово-економічної безпеки підприємництва.

Тема 7. Правовий захист комерційної таємниці.

Проблеми правового захисту комерційної таємниці в Україні.

Правове регулювання захисту комерційної таємниці за кордоном.

Поняття та ознаки комерційної таємниці. Об'єкти та суб'єкти права власності на комерційну таємницю.

Система правового захисту комерційної таємниці підприємства, її елементи та складові.

Тема 8. Фінансово-економічна розвідка (економічне шпигунство).

Місце і роль фінансової розвідки в системі забезпечення стратегічного розвитку підприємств

Принципи фінансової розвідки

Джерела інформації фінансової розвідки та методи її збору

Тема 9. Забезпечення фінансово-економічної безпеки суб'єкта підприємництва

Забезпечення організації безпеки суб'єкта підприємництва

Стратегічні та тактичні заходи захисту підприємницьких структур

Стандартизація і сертифікація безпеки суб'єктів господарювання

Ділова розвідка - система забезпечення безпеки підприємництва

Тематика семінарських (практичних, лабораторних) занять.

Тема 1. Фінансово-економічна безпека: сутність, чинники, критерії.

Тема 2. Теоретичні основи фінансово-економічної безпеки держави.

Тема 3. Практичне забезпечення фінансово-економічної безпеки держави.

Тема 4. Міжнародна фінансово-економічна безпека та фінансово-економічна безпека держави. Транскордонне співробітництво.

Тема 5. Концепція (основи політики) національної безпеки України.

Тема 6. Поняття фінансово-економічної безпеки підприємництва.

Тема 7. Правовий захист комерційної таємниці.

Тема 8. Фінансово-економічна розвідка (економічне шпигунство).

Тема 9. Система захисту підприємства.

Організація самостійної роботи студентів.

Самостійна робота студента (далі – СРС) як невід'ємна складова освітнього процесу у вищому навчальному закладі є однією з форм оволодіння навчальним матеріалом поза межами аудиторної роботи, в час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Кожен вид самостійної роботи фіксується в академічному журналі окремою графою. Результативність виконання конкретних завдань для СРС оцінюється в балах від «0» до «5» і фіксується в академічному журналі. СРС може містити крім обов'язкової складової, ще й вибірку. Обов'язкова складова СРС передбачає опанування програмного матеріалу дисципліни. Вибіркова складова передбачає виконання завдань, які студент вибирає з метою підвищення свого професійного рівня, особистого рейтингу.

Загальний обсяг СРС з дисципліни «Фінансово-економічна безпека» становить 72 год для денної форми навчання і 108 год. для заочної форми навчання.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з дисципліни «Фінансово-економічна безпека»:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу з використанням конспекту лекцій, підручника, довідкової літератури;
- підготовка до семінарських занять;
- виконання завдань, що винесені на самостійне опрацювання;
- пошукова робота з електронними джерелами;
- підготовка і написання рефератів;
- підготовка студентів до проведення проміжного (модульного) контролю та екзамену.

Розподіл годин на виконання СРС

№з/п	Вид самостійної роботи	Кількість годин (денна/заочна форми навчання)
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	5 год./ 10 год.
2.	Підготовка до семінарських занять	20 год./5 год.
3.	Підготовка до модульного (проміжного) контролю	5 год./5 год.
4.	Опрацювання завдань, винесених на самостійну підготовку, в тому числі конспектування за заданим планом	10 год./53год.
5.	Робота з інтернет-ресурсами	10 год./15год.
6.	Підготовка до підсумкового контролю	12 год./ 10 год.
7.	Підготовка і написання рефератів	10 год. /10 год.
Разом		72/108

Завдання для індивідуальної самостійної роботи студентів, що навчаються на денній та заочній формі подано у силабусі дисципліни

Індивідуальне завдання є обов'язковим для виконання та окрім завдання визначених до кожної теми передбачає написання реферату на одну із запропонованих тем. Разом з тим у здобувач освіти може запропонувати свою тему у відповідності до особистих науково-дослідних інтересів та погодити її з викладачем. Також за бажанням студент може написати декілька рефератів протягом семестру для підвищення загальної оцінки за курс.

Окрім цього замість написання реферату можуть бути зараховано прослуховування курсів і у відповідності до тема навчальної дисципліни на платформах EdEra, Prometheus, тощо. Зарахування відбувається за наявності сертифікату про успішне проходження курсу.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. Форми поточного контролю: усне опитування, перевірка завдань індивідуальної самостійної роботи

6.2. Форми проміжного контролю: модульна контрольна робота

6.3. Форми підсумкового контролю: екзамен

6.4. Засоби діагностики результатів навчання: подано у силабусі навчальної дисципліни

6.5. Критерії оцінювання результатів навчання: подано у силабусі навчальної дисципліни

Перелік питань для підготовки до екзамену.

1. Зміст фінансово-економічної безпеки.
2. Основні принципи та критерії забезпечення фінансово-економічної безпеки.
3. Види фінансово-економічної безпеки.

4. Об'єкти та суб'єкти фінансово-економічної безпеки.
5. Предмет державної діяльності в галузі фінансово-економічної безпеки.
6. Елементи фінансово-економічної безпеки держави.
7. Основні складові фінансово-економічної безпеки держави.
8. Загрози фінансово-економічній безпеці та її індикатори.
9. Загрози фінансово-економічній безпеці держави.
10. Кількісна оцінка фінансово-економічної безпеки держави.
11. Національні фінансово-економічні інтереси та економічна безпека.
12. Сутність національних фінансово-економічних інтересів. Структура та класифікація національних фінансово-економічних інтересів.
13. Реалізація національних фінансово-економічних інтересів та економічна безпека.
14. Сутність та оцінка рівня фінансової безпеки держави.
15. Транскордонне співробітництво як форма інтеграції до регіонального економічного простору.
16. Проблеми бюджетної, податкової та боргової безпеки.
17. Поняття валютної безпеки. Її індикатори та загрози. Стан валютної безпеки в Україні та шляхи її підвищення.
18. Стратегія фінансово-економічної безпеки.
19. Національні фінансово-економічні інтереси України та їх значення при створенні системи фінансово-економічної безпеки держави.
20. Система забезпечення фінансово-економічної безпеки країни.
21. Система фінансово-економічної безпеки підприємства та її методологічні засади.
22. Політика і стратегія фінансово-економічної безпеки підприємства.
23. Стратегія та механізми забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.
24. Моніторинг фінансово-економічної безпеки підприємства.
25. Напрями посилення конкурентоспроможності як цільової функції фінансово-економічної безпеки підприємства.
26. Організаційно-економічні заходи, спрямовані на зміцнення фінансово-економічної безпеки підприємницької діяльності.
27. Податкова політика держави як чинник впливу на фінансово-економічну безпеку підприємства.
28. Проблеми правового захисту комерційної таємниці в Україні.
29. Правове регулювання захисту комерційної таємниці за кордоном.
30. Поняття та ознаки комерційної таємниці.
31. Об'єкти та суб'єкти права власності на комерційну таємницю.
32. Система правового захисту комерційної таємниці підприємства, її елементи та складові.
33. Юридичне закріплення права підприємства на комерційну таємницю.
34. Визначення відомостей, що складають комерційну таємницю підприємства.
35. Допуск та доступ до комерційної таємниці.
36. Правове регулювання порядку збереження комерційної таємниці при укладанні господарських договорів, веденні ділових переговорів.
37. Перевірка ділових партнерів.
38. Відповідальність за порушення законодавства про комерційну таємницю.
39. Економічна розвідка як фактор у конкурентній боротьбі.
40. Організація та ефективність економічної розвідки.

41. Методи шпигунства (методи збирання інформації).
42. Дані про ділових партнерів та конкурентів.
43. Технічні засоби збирання інформації.
44. Загальні положення і класифікація заходів захисту.
45. Проблеми захисту підприємницької діяльності та організація захисту в розвинутих країнах.
46. Завдання забезпечення захисту підприємництва в Україні.
47. Служба фінансово-економічної безпеки підприємства.
48. Способи захисту від економічного шпигунства.
49. Комплексна система заходів захисту підприємництва.
50. Програма захисту комерційної таємниці підприємства.
51. Технічні засоби захисту бізнесу.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Ноутбук, платформа дистанційного навчання Moodle.

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання: пояснювально-ілюстративний, проблемного викладання матеріалу та дослідницький. Крім того студентам надаються індивідуальні консультації (як при зустрічі викладача зі студентом так і через інтернет). Для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів під час вивчення дисципліни застосовуються навчальні технології: робота в малих групах, семінар-дискусія, мозкова атака, кейс, презентація тощо. Реалізація цих методів здійснюється під час проведення лекцій, практичних занять, виконанні та захисті домашнього завдання або контрольної роботи, самостійного розв'язування задач, роботі з навчальною літературою тощо.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова література

1. Management of the 21st century: globalization challenges : monograph / in edition I. Markina. Prague : Nemoros. s.r.o., 2018. 508 p.
2. Zachosova N. Innovative approach in the estimatology of financial institutions economic security: possibilities of use in management and regulatory activity within the means of provision of the state financial security. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2019. Number 2. Volume 5. P. 45-56.
3. Zachosova N., Babina N. Diagnostics by Financial Regulators of Financial Institutions Preparedness to the Implementation of Economic Security Management. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Number 4. Volume 4. P.106-115.
4. Zachosova N., Babina N. Identification of Threats to Financial Institutions Economic Security as an Element of the State Financial Security Regulation. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Number 3. Volume 4. P. 80-87.
5. Zachosova N., Babina N., Zanora V. Research and methodological framework for managing the economic security of financial intermediaries in Ukraine. *Banks and Bank Systems*. 2018. Issue 4. Volume 13. P. 119-130.
6. Zachosova N., Herasyenko O., Shevchenko A. Risks and Possibilities of the Effect of Financial Inclusion on Managing the Financial Security at the Macrolevel. *Investment Management and Financial Innovations*. 2018. Issue №4. Volume 15. P. 304-319.
7. Ареф'єва О.В. Конкурентоспроможність підприємств у міжнародному цифровому просторі: монографія К.: НАУ, 2019. 342 с.

8. Ареф'єва О.В., Ковальчук А. М. Забезпечення економічної безпеки підприємства через мотивацію персоналу до стратегічних змін. *Проблеми економіки*. 2020. №4. С. 126-133
9. Ареф'єва О.В., Ковальчук А. М. Економічний механізм підтримання фінансової безпеки підприємства через антикризове управління та реінжиніринг. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2018. № 6 т.3 (264). С. 76-82
10. Вовк О.М., Борисюк І.О., Розвиток інтелектуального капіталу як конкурентної переваги підприємства. Конкурентоспроможність підприємств у міжнародному цифровому просторі: колективна монографія за заг. ред. О.В. Ареф'євої Київ, НАУ, 2019. 342 с. С. 94-102.
11. Вовк О.М. Детермінанти модернізації підприємств інфраструктурної сфери: теорія, методологія, практика. Київ, ФОП Маслаков, 2020. 480 с.
12. Гбур З.В. Основні функції держави у сфері забезпечення економічної безпеки. *Актуальні проблеми державного управління*. 2017. № 2. С. 16-24.
13. Герасименко О. М. Концептуальні основи ефективної інтеграції управління ризиками у процесі забезпечення економічної безпеки підприємств як складової фінансової безпеки держави // *Управлінський аспект забезпечення фінансової безпеки України* : монографія / за ред. О. В. Черевка Черкаси : Чабаненко Ю.А. Черкаси, 2018. С. 85-103.
14. Герасименко О. М. Порівняльний аналіз методів та програмних методик ідентифікації, аналізу та оцінки ризиків у забезпеченні економічної безпеки підприємства. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2018. Випуск 6(18). С. 109-113.
15. Живко З. Б., Зачосова Н.В. Фінансова інклюзія як індикатор управління банківською складовою фінансової безпеки держави. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2019. №1 (28) С.354-361.
16. Живко З. Б., Чернобай Л. І., Чернобай Д. А. Ідентифікування ризиків при мотивуванні персоналу підприємства. *Науковий вісник ЛьвДУВС. Серія економічна*. 2017. Вип. 2. С. 179-189.
17. Ковальчук А. М. Управлінські аспекти оцінювання економічної безпеки підприємства в умовах трансформаційної економіки. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2020. №4 (72). С. 211-218
18. Ковальчук А. М. Детермінанти забезпечення мотиваційного управління економічною безпекою підприємств в умовах стійкого розвитку. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія «Економічні науки»*. 2020. № 3(147). С. 98-107.
19. Крючкова І.В. Європейський досвід завчасного виявлення макроекономічних дисбалансів: рекомендації для України. *Економіка та прогнозування. Науковий журнал*. №4, 2017. С.39-58
20. Меркулов М.М., Захарченко В.І., Ширяєва Л.В. Конкурентна розвідка у міжнародному бізнесі. Одеса: ОЛДІ-Плюс, 2021. 272 с.
21. Меркулов М.М., Захарченко В.І., Ширяєва Л.В. Економічна безпека і конкурентна розвідка. Одеса: Бахва.2018. 520 с.
22. Меркулов М.М., Слюсаренко А.В., Ключник А.В., Захарченко В.І., Аверіхіна Т.В., Заяць О.В. Global economic transformations- Asia life sciences Volume Supp 22, Issue 2, August 2020. С. 725-738
23. Меркулов М.М., Байлюк Ю. Удосконалення інструмента фінансового планування під час перед планового дослідження інноваційно-інвестиційних проєктів. *Освіта, економіка управління: сучасний стан та інновації/Збірник наукових праць*. Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2019. Вип.3. 124 с., С.75-80
24. Мирончук В. М. Оцінка рівня фінансової безпеки в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні*

відносини та світове господарство. 2017. Вип. 13(2). С. 31-34. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_13%282%29_9

25.

Додаткова література:

1. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2017 році». К. : НІСД, 2017. 928 с.

2. Вовк О.М., Очеретяна С.М., Камишна С.Ю. Конкурентоспроможність авіатранспортних підприємств в умовах розвитку міжнародного авіаційного простору. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 48. С. 31-35.

3. Вовк О.М. Ковальчук А.М. Долгополова Ю.А. Закономірності розвитку транспортних підприємств в умовах структурних зрушень регіонів. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2020. Вип. 3(77). С. 99-104.

4. Вовк О.М. Управління розвитком системи економічної безпеки підприємства: теоретичне забезпечення. *Приазовський економічний вісник*. 2018, №6(11). С.120-124. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2018/6_11_uk/25.pdf.

5. Занора В. О., Войтко С. В. Управління підприємствами: планування технологічних витрат, ризик-менеджмент, мотивування, прийняття управлінських рішень. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 224 с.

6. Занора В. О., Сільченко Б. І. Управління системою економічної безпеки підприємства на основі проектного підходу. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2017. Випуск 5 (11). Частина 1. С. 130-133.

7. Зачосова Н. В. Рівень економічної свободи як індикатор стану економічної безпеки держави та фактор впливу на забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності. *Вісник Черкаського Університету. Серія «Економічні науки»*. 2017. №2 (Частина 2). С.30-45.

8. Зачосова Н. В., Сиротенко А.М. Проблема поширення явища тіньової економіки в Україні / Перспективи управлінської діяльності суб'єктів господарювання в контексті економічної безпеки: Матеріали міжнародного форуму з безпеки, Черкаси, 25-27 травня 2017 р. Черкаси: вид-во ПП Чабаненко Ю.А., 2017. 286 с.

9. Інноваційно-інвестиційний клімат Українського Причорномор'я: стан і безпекоорієнтований розвиток: кол. монографія/За ред. М.М. Меркулова. Рига, Латвія: "Baltija Publishing". 2019. 308 с.

10. Інституційні зміни в світовому економічному просторі. Матеріали IV міжнародної наук.-пр. конф. «Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури: виклики постіндустріальної економіки», Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. С.297-298

11. Корпоративне управління в системі економічної безпеки : навч. посібник / З. Б. Живко, О. Р. Сватюк, М. І. Копитко ; за заг. ред. З. Б. Живко. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 456 с.

12. Меркулов М.М, Захарченко В.І., Ширяєва Л.В., Захарченко Н.В. Елементи стандартної моделі сучасної трансформаційної економіки. Одеса: Наука і техніка. 2016. 236 с.

13. Фінансова безпека: навч.посібник / З. С. Варналій, З. Б. Живко, Р. Р. Білик, С. В. Онищенко, М. О. Живко ; за ред. З. С. Варналія. Львів : ЛігаПрес, 2018. 300 с.

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. <http://www.kmu.gov.ua>
3. Конституція України. <http://zakon.rada.gov.ua>. – Назва з титул. екрана.
4. Матеріали офіційного сайту Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL : www.me.gov.ua.

5. Матеріали офіційного сайту Міністерства юстиції України. URL : <http://www.minjust.gov.ua>.
6. Матеріали офіційного сайту Національного інституту стратегічних досліджень. URL : <http://www.niss.gov.ua>.
7. Матеріали сайту Ізборник. URL : <http://litopys.org.ua>.
8. Офіційний сайт Central intelligence agency [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cia.gov>
9. Офіційний сайт Європейської комісії Європейського союзу з питань банківського та фінансового сектору. - Режим доступу: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policycoordination/eu-economic-governance-monitoring-preventioncorrection/macroeconomic-imbalance-procedure_en
10. Стратегія сталого розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ua.undp.org/content/dam/ukraine/docs/SDGreports/UNDP_Strategy_v06-optimized.pdf